

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О. /
« 28 » вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ У ПОЛІЕТНІЧНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Політична стабільність у поліетнічних регіонах України**» для здобувачів вищої освіти бакалавр, галузі знань **05 Соціальні і поведінкові науки**, спеціальності **052 Політологія**, освітньої програми **Політологія**.

Розробник: Асланов С.А., професор, доктор політичних наук, професор кафедри політології і державного управління.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри політології і державного управління

протокол № 10 від «27» червня 2024 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**
протокол № 8 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4-ий	-
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин: для денної форми навчання: 3,3	1-ий	-
аудиторних – 60	Лекції:	
	34	-
самостійної роботи студента – 60	Практичні (семінарські):	
	26	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	-

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Політична стабільність у поліетнічних регіонах України**» є полягати у здобутті студентами знань про етнополітичний конфлікт, його перебіг, причини та фактори виникнення етнополітичних конфліктів в сучасному світі, особливості та стратегії врегулювання (в межах забезпечення етнополітичної безпеки); супутні етнополітичні явища та процеси та їх вплив на етнополітичний конфлікт; застосування набутих знань для аналізу/коригування практичної етнополітики та етнонаціональних процесів. Дисципліна передбачає удосконалення знань здобувачів про загальні закономірності виникнення, розвитку та перебігу етнополітичних конфліктів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК01.
- здатність бути критичним і самокритичним ЗК03.
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні ЗК06.

2) фахових компетентностей:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки СК01.
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування СК05.
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні СК06.
- здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах СК10.
- здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі СК11.
- здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних і консультаційних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня СК12.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Політична стабільність у поліетнічних регіонах України**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- OK03 Історія та культура України;
- OK06 Історія політичної думки України;
- OK17 Політичні системи сучасності;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Політична стабільність у поліетнічних регіонах України», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.	РН03
Мати навички професійної комунікації.	РН04
Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.	РН06
Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	РН09
Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	РН12
Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	РН13
Вміти визначати національні пріоритети та інтереси України, з урахуванням безпекової складової в умовах викликів, ризиків і загроз, у тому числі зовнішніх.	РН19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Політична стабільність у поліетнічних регіонах України»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти критично мислити та формулювати робочі гіпотези з даної проблематики; аналізувати, прогнозувати та моделювати напрямки розвитку системи органів виконавчої влади в Україні, аргументуючи при цьому власну точку зору, спираючись на українські реалії та міжнародний досвід.	РН03
Вміти формувати професійні, комунікаційні стратегії та взаємодіяти з громадськістю з питань теоретико-правового обґрунтування та прогнозування діяльності органів виконавчої влади	РН04
Знати свої конституційні права та обов'язки як члена демократичного суспільства та уміло використовувати їх у професійній діяльності.	РН06
Вміти самостійно збирати, обробляти та аналізувати отримані знання для практичного застосування політологічного мислення, з метою розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	РН09
Вміти самостійно проводити дослідження з актуальних проблем діяльності органів виконавчої влади в Україні та урядування на сучасному етапі.	РН12
Здійснювати аналіз публічної політики та управління на регіональному, загальнонаціональному, європейському та глобальному рівні; опрацьовувати та аналізувати інформацію для дослідження політико-правових засад діяльності органів державної влади в Україні.	РН13
Вміти на практиці визначати національні пріоритети та інтереси України, з урахуванням безпекової складової в умовах національних та глобальних викликів, ризиків і загроз, у тому числі зовнішніх.	РН19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- аналітичний реферат;
- модульна контрольна робота.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання					Модульна контрольна робота	Сума	
Практичні (семінарські) заняття					Самостійна робота	50	100
T1	T2	T3	T5	T6			
5	5	5	5	10	20		

T1, T2, T3... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання								Модульна контрольна робота	Сума	
Практичні (семінарські) заняття								Самостійна робота	50	100
T7	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
5	5	5	5	5	4	4	1	20		

T7, T9, T10... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	8	40

Реферат (аналітичне завдання)	3	10	1	10
Модульна контрольна робота	2	50	1	50
Разом	10	100	10	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних тенденцій розвитку політики і управління в Україні. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків студента з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до *«Положення про порядок та методик проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті»* (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Становлення і розвиток етнополітології як науки. Принципи та методологічні підходи етнополітології

Предмет і об'єкт етнополітології. Основні категорії та поняття етнополітології. Етнополітологія як наука про закономірності етнополітичних процесів та взаємовідносини етнонаціональних спільнот. Мета, завдання та функції етнополітології: методологічна, світоглядна, теоретикопізнавальна, творчо-конструктивна, прогностична, тощо. Місце і роль етнополітології у системі сучасних наук. Співвідношення етнополітології та соціально-гуманітарних наук. (Етнології, етнофілософії, етнопсихології, етнодемографії, тощо) Значення вивчення етнополітології для формування політичної культури, активної громадянської позиції, культури міжетнічної та міжнаціональної комунікації. Критичне етнополітичне мислення як методологічна основа етнополітології. Етнополітичне мислення як одна із форм відображення суспільного буття, умов існування етносів та націй, їх взаємовідносин та відносин із державою. Принципи та ознаки догматичного та критичного етнополітичного мислення. Ідеологічні межі формаційного, класового та партійного підходів, як атрибутів догматичного мислення. Цивілізаційний та гуманістичний підходи як атрибути критичного мислення. Формування етнополітичного мислення як провідна проблематика у етнополітології. Стан і перспективи формування етнополітичного мислення в Україні. Принципи етнополітології: науковий плюралізм, світ-системний аналіз, принцип звільнення від оціночних суджень, та ін.. Методи етнополітології: дослідження випадку, моделювання, ретроспективно-порівняльного аналізу, етнотехнологічні, етноісторичні, етнокомунікаційні та етнекологічні методи.

Тема 2. Етнополітичний конфлікт: причини, виникнення, сутність, класифікації, стадії, особливості трансформації

Історичні, соціально-економічні, політичні, культурно релігійні, географічні причини етнополітичних конфліктів. Чинники виникнення конфліктів на етнічному ґрунті їх сутність, причини та природа. Латентна стадія, ескалація, кульмінація, деескалація та завершення етнічних конфліктів. Мирне врегулювання, міжнародне втручання, політична інтеграція, соціально-економічні реформи та культурний діалог, як особливості трансформації етнополітичних конфліктів.

Тема 3. Етнічні форми існування людства

Теорії етнічності. Етапи етнонаціонального існування людства. Історичні форми існування людства – рідплем'я – народність (національність) – нація. Сучасні школи етнічності. Примордіалістська школа етнічності (М. Новак, Е. Сміт, Е. Шілз та ін), інвентціоналістська школа етнічності (Б. Андерсон, Ф. Барт, П. Брасс та ін). Етнос як форма існування людства. Теорія етносу Л. Гумільова. Поняття етносу, етнічності, етнічної групи. Рівні етнічної групи та ознаки етнічності. Примордіалістська теорія етнічності. Інструменталістська теорія етнічності. Конструктивістська теорія етнічності.

Тема 4. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин

Теорія «стратифікації». Етнічна парадигма. Національна парадигма. Класова і класократична парадигми. Система взаємовідносин між етносами, націями і класами. Класифікація держав за Е.Річмондом, Г.Нельссоном, У.Коннором, П.Ван Ден Бергом. 7 Національні держави. Багатонаціональні держави. Поліетнічні та моноетнічні держави. Етноси, нації і держави: їх взаємодія, характерні риси, відмінності. Етноси, нації і людство як взаємодоповнюючі поняття. Етнос – це природна форма існування людства, нація – це вища форма існування етносу, а держава – це напівштучне утворення з волі певного етносу. Поняття інтересів і цінностей. Національні, етнічні та державні цінності. Класові, етнічні та державні інтереси. Діалектика вселюдських цінностей та інтересів.

Тема 5. Національні меншини

Національні меншини: суть, критерії визначення. Типологія національних меншин. Світова практика захисту національних меншин. Захист прав національних меншин в українському законодавстві.

Тема 6. Етнополітичні процеси

Процеси етнічного розмежування та згуртування. Процеси етнічного роз'єднання. Різноманітність процесів етнічного роз'єднання. Теорії етнооб'єднувачих процесів. Основні типи етнооб'єднувачих процесів. Процеси етнічної і мовної асиміляції та акультурації. Головні чинники асиміляції. Форми асиміляції. Процес етнічної інтеграції. Управління етнополітичними процесами в умовах поліетнічного суспільства Процеси етнічної консолідації: роль держави.

МОДУЛЬ 2

Тема 7. Політизація етнічності Зародження і розвиток політизації етнічності

Головні та специфічні чинники політизації етнічності. Зміст і етапи розвитку політизації етнічності. Характерні риси процесу політизації етнічності. Причини виникнення політизації етнічності (глобалізація, модернізація, скорочення природних ресурсів, вплив ЗМІ, урбанізація та ін). Загальні та специфічні наслідки процесу політизації етнічності. Етнічний ренесанс та політизація етнічності: принципи взаємозалежності.

Тема 8. Процеси етнополітичної дезінтеграції та інтеграції

Сутність і характер етнополітичної дезінтеграції. Сучасні концепції етнополітичної інтеграції. Основні передумови інтеграційних процесів. Типи етнополітичної інтеграції. Практичні аспекти етнополітичної інтеграції. Етапи і методи етнополітичної інтеграції

Тема 9. Етнополітичні конфлікти

Етнополітичні конфлікти: суть, ознаки, суб'єкти, об'єкт, предмет етнополітичних конфліктів. Типи етнополітичних конфліктів. Стадії етнополітичних конфліктів. Причини загострення етнополітичних конфліктів у 20-21 століттях. Способи врегулювання етнополітичних конфліктів

Тема 10. Етнонаціональні конфлікти в політичних процесах сучасності

Концептуальні засади вивчення природи міжетнічних та етнополітичних конфліктів: концепція «народних звичаїв» У. Самнера, концепція «раціонального конфлікту» Р. Лівайна та Д. Кемпбелла. Етноконфліктологія Д. Горовіца. Структура етнополітичного конфлікту. Динаміка етнополітичного конфлікту. Тактики управління етнополітичним конфліктом. Засоби нормалізації етнополітичних конфліктів. Причини загострення етнонаціональних проблем в сучасному світі. Етнонаціональні протиріччя та їх вплив на глобальний та регіональний розвиток. Пошуки шляхів вирішення конфліктів. Роль міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ та інших). Історична спадщина та вплив сучасних чинників на конфліктний стан етнонаціональних відносин на пострадянському просторі: діяльність політичних еліт, економічні суперечності, конфлікт моделей історичної пам'яті, наслідки етнонаціональної політики попередніх політичних режимів тощо.

Тема 11. Етнонаціональні та етнополітичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи вирішення

Поняття конфлікту. Конфлікт як стадія в розвитку суперечностей. Політичні інтереси та суперечності як передумова виникнення конфліктів. Складність суспільного життя і різноманітність конф-ліктів. Роль конфліктів у суспільно-політичному житті. Виникнення і розвиток теорій етнонаціональних конфліктів. Етноконфліктологія як наука про закономірності виникнення, розвитку і вирішення конфліктів. Типологія конфліктів. Внутрішньо-етнічні конфлікти. Міжетнічні конфлікти. Етнорегіональні конфлікти. Внутрішньонаціональні конфлікти. Міжнаціональні конфлікти. Загальні та особливі причини виникнення етнонаціональних та етнополітичних конфліктів. Історичні коріння і етнотериторіальні передумови. Соціально-економічні фактори. Політико-ідеологічні причини. Культурно-психологічні умови. Конфлікт — історично перехідне явище у суспільному житті. Проблеми прогнозування та моделювання етнонаціональних та етнополітичних конфліктів. Контроль над конфліктами. Стратегія управління конфліктами. Стадії конфліктів. Механізми і методи врегулювання етнонаціональних та етнополітичних конфліктів. Основні методи врегулювання конфліктів: консенсус, уникнення конфліктів, відкладення конфлікту, посередництво, арбітраж, переговори. Етнополітична стабільність як один з основних чинників досягнення національної і соціально-політичної злагоди у сучасному українському суспільстві.

Тема 12. Динаміка сучасних етнополітичних конфліктів

Характеристика, форми, масштаби динаміки сучасних етнічних конфліктів. Серед них: геополітичні інтереси, інструменталізація етнічності, соціальна нерівність, зростання ролі технологій, міграційна та етнічна ідентичність, транснаціональні конфлікти, гібридні війни, псевдореферендуми та сепаратизм. Роль зовнішніх акторів та міжнародних організацій та регіональні особливості (Африка, Близький схід, Європа).

Тема 13. Етнонаціональні й етнополітичні процеси в сучасному світі

Основні тенденції етнонаціональних та етнополітичних процесів у сучасному світі. Етнічний ренесанс. Розвиток концепцій етнічного ренесансу. Сутність і характер етнічного ренесансу. Етнічне відродження і процес запізнілої модернізації. Процес політизації етнічностей. Причини, зміст і характер процесу політизації етнічностей. Етнічність як політичний фактор, легітимізатор та делегітимізатор режимів і урядів. Наслідки процесу політизації етнічностей. Сучасні дезінтеграційні

процеси. Сутність, причини і характер дезінтеграційних процесів у Східній Європі. Процес суверенізації народів і виникнення нових суверенних держав. Складний і суперечливий характер розвитку політичної діяльності етнічних та національних меншин. Проблеми збереження національної єдності і територіальної цілісності України. Сучасні інтеграційні процеси. Передумови, причини і наслідки зростання інтеграційних тенденцій у Західній Європі. Єдиний Європейський будинок: досягнення і перешкоди. Перспективи інтеграції у Східній Європі. Проблеми входження України до Європейського співтовариства.

Тема 14. Етнополітичний конфлікт в Україні, шляхи його розв'язання

Етнополітичний конфлікт в Україні. Етнокультурна консолідація, політика консолідації. Роль зовнішнього фактору в етнополітичному конфлікті в Україні. Тимчасово окуповані території, їх правовий та політичний статус. Етнополітичний розкол в Україні. Причини анексії Криму, нинішній етнополітичний статус півострова. Сепаратизм, види сепаратизму. Перспективи відновлення територіальної цілісності України.

Тема 15. Російсько-українська війна як продовження етнополітичного конфлікту

Російсько-український етнополітичний конфлікт як продовження російської агресії на пострадянському просторі. Російсько-українська війна – початок Третьої світової? Паралелі та аналогії з Другою світовою війною. Роль міжнародної підтримки в російсько-українській війні.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Становлення і розвиток етнополітології як науки. Принципи та методологічні підходи етнополітології .	4	2	2			
Тема 2. Етнополітичний конфлікт: причини виникнення, сутність, класифікації, стадії, особливості трансформації.	14	2	2			10
Тема 3. Етнічні форми існування людства.	4	2	2			
Тема 4. Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин	12	2				10
Тема 5. Національні мешини	4	2	2			
Тема 6. Етнополітичні процеси	14	2	2			10
Разом зі змістовним модулем 1	52	12	10			30
Модуль 2						
Тема 7. Політизація етнічності Зародження і розвиток політизації етнічності.	4	2	2			
Тема 8. Процеси етнополітичної дезінтеграції та інтеграції	14	4				10
Тема 9. Етнополітичні конфлікти	4	2	2			
Тема 10. Етнонаціональні конфлікти в політичних процесах сучасності	4	2	2			
Тема 11. Етнонаціональні та етнополітичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи вирішення	14	2	2			10
Тема 12 . Динаміка сучасних етнополітичних конфліктів.	4	2	2			
Тема 13 Етнонаціональні й етнополітичні процеси в сучасному світі	4	2	2			
Тема 14. Етнополітичний конфлікт в Україні, шляхи його розв'язання.	14	2	2			10
Тема 15. Російсько-українська війна як продовження етнополітичного конфлікту	6	4	2			
Разом зі змістовним модулем 2	68	22	16			30
Разом за семестр	120	34	26			60

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Становлення і розвиток етнополітології як науки. Принципи та методологічні підходи етнополітології .	2	
2	Етнополітичний конфлікт: причини виникнення, сутність, класифікації, стадії, особливості трансформації.	2	
3	Етнічні форми існування людства.	2	
4	Національні мешини	2	
5	Етнополітичні процеси	2	
6	Політизація етнічності Зародження і розвиток політизації етнічності.	2	
7	Етнополітичні конфлікти	2	
8	Етнонаціональні конфлікти в політичних процесах сучасності	2	
9	Етнонаціональні та етнополітичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи вирішення	2	
10	Динаміка сучасних етнополітичних конфліктів.	2	
11	Етнонаціональні й етнополітичні процеси в сучасному світі	2	
12	Етнополітичний конфлікт в Україні, шляхи його розв'язання.	2	
13	Російсько-українська війна як продовження етнополітичного конфлікту	2	
Разом		26	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Етнополітичний конфлікт: причини виникнення, сутність, класифікації, стадії, особливості трансформації.	10	
2	Етнонаціональні спільноти в системі соціально-політичних відносин	10	
3	Етнополітичні процеси	10	
4	Процеси етнополітичної дезінтеграції та інтеграції	10	
5	Етнонаціональні та етнополітичні конфлікти: характер, причини виникнення та шляхи вирішення	10	
6	Етнополітичний конфлікт в Україні, шляхи його розв'язання.	10	
Разом		60	

6.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Політична стабільність у поліетнічних регіонах України» носить самостійний характер виконання окреслених завдань і тематично охоплює загальне змістовне навантаження з навчального курсу. Індивідуальне завдання студента виконується під час 1 модулю і може бути оцінене максимально у 22 бали. Воно включає виконання аналітичного завдання за визначеною темою.

Аналітичне завдання за монографією Асланова С. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз : монографія. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про національні меншини в Україні: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 36. Ст. 529.
3. Рамкова Конвенція Ради Європи про захист прав національних меншин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text.
4. Стратегія національної безпеки України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020_16
5. Стратегія деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1172021-37533>.
6. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 26. Ст. 892.
7. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей. Відомості Верховної Ради України. Закон України. 2014. № 45. Ст. 2043.
8. Концепція забезпечення національної системи стійкості, затверджена Указом Президента України від 27 вересня 2021 року № 479/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>.

Допоміжна література

1. Асланов С. А. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз : монографія. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с.
2. Вітман К. М. Євроскептицизм як прояв дезінтеграційних тенденцій в ЄС. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 13. С. 8–13.
3. Вітман К. М. Тенденції етнополітичної дезінтеграції в європейському просторі. Актуальні проблеми політики. 2015. Вип. 54. С. 20–29.
4. Горбатюк М.В. Експертне середовище Білорусії про сучасні виклики та інтеграційні перспективи України в контексті російської агресії в Криму та на Донбасі. Київ: ІІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. 76 с.
5. Етноконфліктологія: опорний конспект лекцій / упор. Явір В.А. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2016. 104 с.

6. Етнокультурна автономія як інститут забезпечення прав національних меншин: світовий досвід і Україна: наукова записка / Кресіна І.О., Явір В.А., Ходаківський М.Д. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2018. 120 с.
7. Етнополітичні чинники консолідації сучасного українського суспільства / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, М. Рябчук. Київ: ППіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 336 с.
8. Інтерпретація російсько-українського конфлікту в західних наукових і експертноаналітичних працях / За ред. В. Кулика. Київ: ППіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 328 с.
9. Кармазіна М., Бевз Т. Ротар Н. Інтеграційні перспективи України в контексті російської агресії в Криму та на Донбасі: аналіз підходів парламентських політичних сил: монографія. Київ: ППіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. 328 с.
10. Кармазіна М., Бевз Т., Ротар Н., Нападиста В. Виклики й інтеграційні перспективи України в контексті російської агресії в Криму та Донбасі: аналіз оцінок зарубіжних аналітиків і експертів. Київ: ППіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. 184 с. 1
11. Кіссе А. Етнічний конфлікт: теорія і практика управління. Політологічний аналіз: монографія. Київ: Логос, 2006. 380 с.
12. Котигоренко В. О. Бути чи не бути етнічним конфліктам в Україні? Політичний менеджмент. 2008. № 5. С. 85–103.
13. Кривицька О.В. Демаркаційні лінії в етнополітичному просторі України: Київ: ППіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 328 с.
14. Майборода О.М. Етнічність у міжнародній системі. Київ: ППіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 408 с. 17
15. Міжнародно-правові засади миротворчої діяльності міжнародних регіональних організацій у контексті відновлення територіальної цілісності України / Кресін О.В., Проценко І.М., Савчук К.О. Київ: Норма права, 2019. 212 с.
16. Наконечний В. С. Угорський іредентизм в контексті національної безпеки України. Держава і право. Серія Політичні науки. 2017. № 78. С. 95-107.
17. Пирожков С., Божок Є., Хамітов Н. Національна стійкість (резильєнтність) країни: стратегія і тактика випередження гібридних загроз. Вісник Національної академії наук України. 2021. № 8.
18. Політико-правові засади миротворчої операції в Донбасі: світовий досвід для України / Кресін О.В., Стойко О.М., Проценко І.М., Савчук К.О. Київ: Видавничий дім "Гельветика", 2019. 232 с.
19. Політико-правові механізми запобігання сепаратизму в демократичному суспільстві: наукова записка / Кресіна І. О., Шемшученко Ю. С., Горбатенко В. П., Коваленко А. А., Кресін О. В., Стойко О. М., Явір В. А., Лойко Л. І., Стоєцький С. В., Матвійчук Л. О. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. 144 с
20. Правові механізми врегулювання етнополітичних конфліктів в Україні: наукова записка / Кресіна І.О., Кубальський О.Н., Стоєцький С.В., Стойко О.М., Шемшученко Ю.С., Явір В.А. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. 104 с.
21. Скрипнюк О. В., Явір В. А. Особливості й завдання етнонаціональної політики в сучасній Україні в контексті забезпечення унітаризму. Сучасний унітаризм: доктрина і практика: монографія / Ю. С. Шемшученко, О. В. Скрипнюк, О. В. Батанов та ін. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2021. С. 314–338.